

Tavoitteellinen Luontoviisaiden kuntien verkosto: kriteerit ja sitoumukset

Annika Uddström, Suomen ympäristökeskus

11.4.2023

**LUONTO
KUNNAT**

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Luontoviisaat kunnat – tavoitteellinen verkosto

- Tavoitteelliseen toimintaan pyrkivä verkostonosa perustettiin 31.1.2023
- Liittyminen edellyttää kunnanvaltuuston tai -hallituksen päätöstä ja verkoston kriteereihin sitoutumista.
- Kriteerit koostuvat luontokadon hillintätoimista ja linjauksista, joilla kunta sitoutuu vähentämään oman toimintansa luontoa heikentäviä vaikutuksia ja edistämään luonnon monimuotoisuutta.
- Kriteerit laadittu yhdessä kuntien kanssa.
- Luontoviisaaksi kunnaksi hakevalla kunnalla on neljä vuotta aikaa täyttää kriteerit jäseneksi hyväksymisen jälkeen.
- Liittyminen on mahdollista jatkuvasti.
- Luontokunnat-verkoston sitoutumista vaatimaton toiminta jatkuu ennallaan.

LUONTO
KUNNAT

luontokunnat.fi
#luontokunnat

Kriteerit (dia 1/2)

- Kunta sitoutuu kuntastrategiassa tai muussa strategisessa asiakirjassa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.
- Kunta laatii luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lumo-toimintaohjelman tai -strategian (kunnallinen tai alueellinen.). Lumo-ohjelma voi olla osa kunnan ympäristöohjelmaa.
 - Kunta sitoutuu seuraamaan lumo-ohjelman etenemistä.
- Kunta perustaa poikkitoimialaisen työryhmän edistämään luonnon monimuotoisuutta.
- Kunta kartoittaa omistamiensa maa- ja vesialueiden arvokkaat luontokohteet.
 - Arvokkailla luontokohteilla tarkoitetaan esim. uhanalaisia luontotyyppejä ja suojeltuja alueita (katso ymparisto.fi).
 - Kunta vie keräämänsä tiedon omaan ja mielellään myös kansallisiin kuten FEOn ja Laji.fi tietojärjestelmiin.

**LUONTO
KUNNAT**

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Kriteerit (dia 2/2)

- Kunta ottaa luonnon monimuotoisuuden huomioon omistamiensa metsien sekä hallinnoimiensa viher-, virkistys- ja vesialueiden hoitokäytännöissä.
 - Huomioimisella tarkoitetaan sitä, että kriteerit on kirjattu kunnan lumo-ohjelmaan, viher- ja metsänhoitosuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan hoitosuunnitelmaan. Tarvittaessa kunta uudistaa hoitokäytännöt kriteerien mukaisiksi.
- Kunta sitoutuu lisäämään kuntalaisten ja yritysten lumo-tietoutta ja osallistamaan heitä lumo -ohjelman suunnitteluun ja toteutukseen.
- Kunta sitoutuu lisäämään henkilöstön ja kuntapäätäjien tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta.

LUONTO
KUNNAT

luontokunnat.fi
#luontokunnat

Toimintalinjaukset (dia 1/2)

- Kunta ottaa monimuotoisuusnäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.
- Kunnanjohtaja tai hänen nimeämänsä muu kunnan työntekijä toimii Luontoviisaat kunnat-verkoston johtoryhmän jäsenenä. Johtoryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa.
- Kunta nimeää yhteyshenkilön, joka toimii tiedonvälittäjänä kunnan ja Luontoviisaat kunnat-verkoston tukitiimin (SYKE ja Kuntaliitto) välillä.
- Kunnan perustamassa työryhmässä on edustettuna tärkeimmät hallinnonalat (ks. luontokriteerit). Työryhmä pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia haittoja luonnon monimuotoisuudelle. Työryhmä voi olla myös alueellinen, tai jo olemassa oleva kunnan työryhmä tai laajennettu työryhmä, joka edistää luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.
- Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat esimerkiksi seuraavista tehtävistä

LUONTO
KUNNAT

luontokunnat.fi
#luontokunnat

Toimintalinjaukset (dia 2/2)

Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat esimerkiksi seuraavista tehtävistä:

- Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma luonnon monimuotoisuutta edistävästä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa.
- Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kunta edistää Luontoviisaat kunnat -verkoston kriteerien täyttymistä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämistä. Suunnitelma sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen.
- Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät toimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla. Tieto tehdyistä toimitetaan myös Luontoviisaat kunnat -verkoston tukitiimille (SYKE ja Kuntaliitto). Valtakunnallisesti kiinnostavat luontotoimet voidaan viedä myös Luontoloikka-verkkopalveluun [Kestävyysloikka.fi](https://kestavyysloikka.fi)
- Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain toiminnan saavutuksista.
- Luonnon monimuotoisuudesta viestiminen voidaan liittää esimerkiksi osaksi varhaiskasvatusta sekä opetussuunnitelmaa, tai muulla kunnan valitsemilla keinolla.
- Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään mahdollisuuksista turvata luonnon monimuotoisuutta.

LUONTO
KUNNAT

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Käsittelyprosessi

- Kunta täyttää liittymislomakkeen.
- Tukitiimi käy hakemukset lävitse ja tarkistaa, että kriteerit täyttyvät ja viestii hyväksynnästä kunnalle. Tämän jälkeen kunta sitoutuu viemään liittymisesityksen valtuuston tai hallituksen päätettäväksi.
- Kunta lähettää valtuuston päätöksestä pöytäkirjan otteen tukitiimille.
- Kun tukitiimi on vastaanottanut pöytäkirjan otteen ja vahvistanut sen saapuneeksi kunnalle, kunta on hyväksytty mukaan Luontoviisaat kunnat -verkostoon.
- Tukitiimi pitää kullekin uudelle kunnalle palaverin Luontoviisaat kunnat -verkoston toimintavoista.
- Luontoviisaat kunnat -verkosto viestii verkoston laajentumisesta, uuden kunnan mukaan tulosta, eri kanavissa kuten verkoston verkkosivustolla, sosiaalisessa mediassa ja sisäisillä viestintäkanavilla.

**LUONTO
KUNNAT**

[luontokunnat.fi](https://www.luontokunnat.fi)
#luontokunnat